

УДК: 336.631.11/.16:338.43:658.14/.17

Бричка Б.Б., аспірант*[©]*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького***МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

У статті розглянуто фінансовий механізм в контексті управління фінансовою стійкістю сільськогосподарських підприємств. Автор пропонує власне розуміння цієї економічної категорії. Описано складові елементи механізму управління фінансовою стійкістю.

Ключові слова: *фінансова стійкість, сільськогосподарське підприємство, управління, фінансовий механізм.*

Вступ. Конкуренція є найкращим стимулом, але водночас й смертельною зброєю. В умовах ринкової конкуренції одні підприємства виживають та досягають небаченого успіху, інші ж назавжди зникають та йдуть у небуття. Підприємства змушені постійно боротись за своє «місце під сонцем». Конкуренція створює стимули для впровадження інновацій, напруженої праці, зниження витрат та підвищення рентабельності. Вона ж спричиняє чимало банкрутств. Сільськогосподарські підприємства чи не найбільше потерпають від конкуренції, оскільки сільське господарство є прикладом досконало-конкурентного ринку. Це означає, що проблема фінансової стійкості підприємств аграрного сектора ніколи не втратить своєї актуальності. Фінансово стійке підприємство здатне до певної міри протидіяти негативним збуренням зовнішніх факторів та ефективно організувати систему внутрішнього менеджменту для досягнення високого рівня ефективності. Однак, досягнення фінансової стійкості, як і її підтримання на досягнутому рівні, є непростим завданням, що передбачає ефективну систему менеджменту усіх ланок механізму управління фінансовою стійкістю. Управління фінансовою стійкістю повинно базуватись на відповідному фінансовому механізмі, ефективне використання елементів якого створить передумови для досягнення та підтримання фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми теоретико-методологічних аспектів фінансового механізму, його складових елементів та шляхів вдосконалення знайшли відображення в працях відомих вітчизняних та зарубіжних вчених таких як: Балабанов І.Т. [1], Бланк І.О., Брігхем Є.Ф., Ван Хорн Д.К., Кірейцев Г.Г., Кизим М.О., Ковалюк О.М. [2], Коробов М.Я., Стоянова Е.С. [6], Федотова М.А., Шеремет А.Д. та інших. Попри значну кількість публікацій, що присвячені дослідженню фінансового механізму, доводиться констатувати про відсутність єдиного погляду на визначення його

* Науковий керівник – д.е.н., професор Музика П.М.

© Бричка Б.Б., 2011

сутності, складових елементів та особливостей в контексті управління фінансовою стійкістю.

Результати дослідження. Ефективне функціонування фінансового механізму, в тому числі й механізму управління фінансовою стійкістю неможливе без чіткого усвідомлення його сутності, складових елементів та механізму дії. В цьому контексті постійний пошук якнайкращого визначення фінансового механізму набуває важливого значення. Однак, науковці мають відмінні погляди як щодо сутності фінансового механізму, так і його складових елементів.

Наприклад, І.Д. Балабанов визначає механізм фінансового управління як «сукупність елементів, взаємодіючих на процес розробки і реалізації управлінських рішень в області фінансової діяльності підприємства». Це визначення є достатньо лаконічним, однак з такого його формулювання незрозуміло, які саме елементи є складниками фінансового механізму [1].

В.Й. Плиса та І.І. Приймак під механізмом управління фінансами розуміють «скоординовану взаємодію форм і методів управління фінансовими ресурсами, що ґрунтується на інформаційно-аналітичному, нормативно-правовому та програмно-технічному забезпеченні, з метою виконання його функцій та досягнення довгострокових фінансових цілей» [4, с.37-38]. Дане визначення акцентує увагу на досягненні довгострокових фінансових цілей, виконанні функцій фінансового механізму, використовуючи форми і методи управління фінансовими ресурсами за допомогою відповідних забезпечень. Відтак таке формулювання механізму управління фінансами є, на нашу думку, досить повним та лаконічним. Водночас, фінансовий механізм повинен містити також такі його елементи як фінансові форми та інструменти.

На думку О.М. Ковалюка, фінансовий механізм – «це система фінансових форм, методів, важелів та інструментів, які використовують у фінансовій діяльності держави і підприємства за відповідного нормативного, правового та інформаційного їх забезпечення фінансовою політикою на мікро-макрорівні» [2, с. 22]. Автор справедливо розрізняє фінансовий механізм та механізм управління фінансами під яким розуміє «сукупність форм і методів управління фінансовими ресурсами» [2, с. 30].

Г.П. Скляр розглядає механізм забезпечення фінансової стійкості підприємства як «систему форм, методів, прийомів, важелів, норм і нормативів, а також нормативно-правового, інформаційного, програмно-технічного та кадрового забезпечення, за допомогою яких на підприємстві досягається такий стан фінансових ресурсів, їх формування, розподілу та використання, що дозволяє підприємству розвиватися на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику» [5].

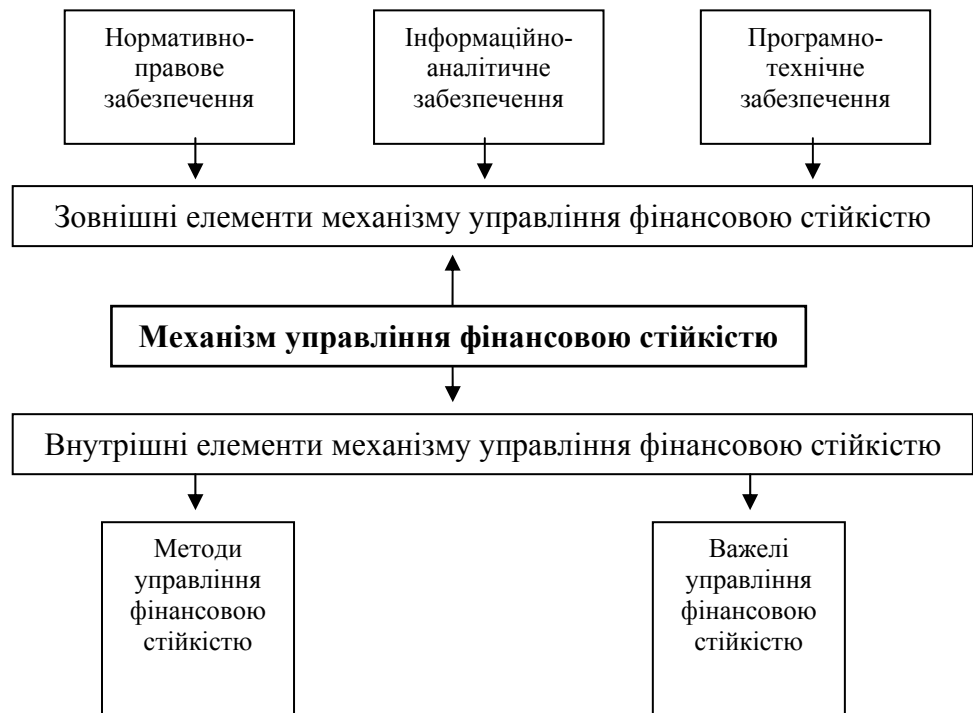

Рис. 1. Механізм управління фінансовою стійкістю

Підсумовуючи підходи різних науковців до визначення фінансового механізму, з врахуванням всіх позитивних аспектів та намаганням уникнути недоліків, механізм управління фінансовою стійкістю сільськогосподарських підприємств пропонуємо розглядати як цілісну систему фінансових методів та відповідних важелів, а також форм та інструментів, що використовуються підприємством для досягнення та підтримання фінансової стійкості на належному рівні за відповідного нормативно-правового, інформаційно-аналітичного та програмно-технічного забезпечення.

Очевидно, ефективне управління фінансовою стійкістю передбачає комплексний підхід до розгляду складових елементів його механізму. У даному випадку ця комплексність означатиме цілісність, як сукупність взаємопов'язаних елементів однієї системи [3].

Фінансові методи доцільно розглядати як систему фінансових способів, що використовуються підприємством для досягнення та підтримання фінансової стійкості. Серед фінансових методів виділяють планування та прогнозування, фінансування та ціноутворення, кредитування, страхування та інші. Фінансовий важіль – «це спосіб дії при використанні фінансового методу». При цьому одному фінансовому методу управління фінансовою стійкістю може відповідати кілька фінансових важелів. Так, такому фінансовому методу як фінансування

відповідають такі важелі, як оренда, факторинг, лізинг, франчайзинг та трансферт [2, с. 38].

Правове забезпечення механізму управління фінансовою стійкістю відіграє важливу роль, оскільки створює «правила гри» для громадян та підприємств. Серед правового забезпечення виділяють Конституцію України, Закони Верховної Ради, Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів, накази, листи міністерств та відомств, статuti юридичних осіб.

Нормативне забезпечення фінансового механізму це, передусім, інструкції, норми, нормативи, накази, роз'яснення, методичні рекомендації та інша нормативна документація [2, с. 53].

В умовах постіндустріального суспільства інформація перетворилась не тільки на важливий фактор виробництва, відсутність якого суттєво нівелює ймовірність досягнення позитивних економічних результатів, але й на цінний ресурс, вага якого постійно зростає. В цьому контексті інформаційно-аналітичне забезпечення фінансового механізму стає невід'ємною складовою механізму управління фінансовою стійкістю. Інформаційне забезпечення охоплює економічну, фінансову, комерційну та іншу інформацію. Серед її носіїв виділяють засоби масової інформації, Інтернет, статистичні збірники, фінансову звітність підприємств тощо.

Висновки. Отже, досягнення як і підтримання фінансової стійкості передбачає ефективне функціонування її фінансового механізму як цілісної системи взаємопов'язаних елементів. Механізм управління фінансовою стійкістю сільськогосподарських підприємств пропонуємо розглядати як цілісну систему фінансових методів та відповідних важелів, а також форм та інструментів, що використовуються підприємством для досягнення та підтримання фінансової стійкості на належному рівні за відповідного нормативно-правового, інформаційно-аналітичного та програмно-технічного забезпечення.

Література

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 456 с.
2. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики). Монографія. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка. - 2002. – 296 с.
3. Минів Р.М., Ковальчук Р.Л. Механізм фінансового менеджменту аграрних підприємств // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З.Гжицького, Том 12 №2 (44), Частина 5, 2010. – С. 89-93.
4. Плиса В.Й., Приймак І.І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України: Монографія. – Львів: Видавництво ННБК «АТБ», 2009. – 144 с.
5. Скляр Г.П. Механізм забезпечення фінансової стійкості підприємств споживчої кооперації та його удосконалення в умовах перехідної економіки. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/num/Cskljar.htm>

6. Финансовый менеджмент: теория и практика: учебник / Под ред. Е.С. Стояновой. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Изд-во «Перспектива», 2001. – 656 с.

Summary

Brychka B.B., PhD student

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyj*

**MECHANIZM OF THE MANAGEMENT OF FINANCIAL STABILITY
OF AGRICULTURAL ENTERPRISES**

The financial mechanism in the context of financial stability of agricultural enterprises is considered in the article. The author offers his own understanding of this economic category. The constituent components of the mechanism of management of financial stability are described.

Keywords: *financial stability, agricultural enterprise, management, financial mechanism.*

Стаття надійшла до редакції 14.04.2011 р.